

Köy Enstitülerinde Öğretim Programları

Cavit BİNBAŞIOĞLU

K

öy Enstitüleri'nin iki öğretim programı yayımlanmıştır. Biri 1943 tarihini, biri de 1947 tarihini taşır. Her ikisi de 1940'ta çıkan 3803 sayılı Köy Enstitüleri Kanunu'nun istediği nitelikteki elemanları yetiştirmek amacını taşır. Bu nitelikleri, sözü geçen kanunun gerekçesinden çıkarabiliriz. Gerekçeler arasında "Köylünün

okutulması ve eğitilmesi için buradan yetişecek kimselerin üretim yeteneğinin artırılması" istenmektedir. Bunun için, yetiştirilecek öğretmenin de "Köy hayatından uzaklaşmayan bir çevre içinde, iyi bir çiftçinin bilgilerine sahip ve bildiklerini de uygulamaya muktedir" ve "öğretmenlik mesleği ile birlikte, erkek öğrenciler için köyde geçecek demircilik, yapıcılık, dülgerlik, kooperatifçilik; kız öğrenciler için de çocuk bakımı, dikiş, ev idaresi, tarım sanatları ve has-taya bakmak" gibi işleri yapması istenmektedir. Bunlar, öğretim programının dayandığı eğitim amaçları arasında yer almış olmalıdır.

KÖY ENSTİTÜSÜ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ DAYANDIĞI EĞİTİM AMAÇLARI

Köy Enstitüleri resmen 1940 tarihinde kurulmuştur. Fakat, ondan önce 1937 yılında Eskişehir-Çifteler'de ve İzmir-Kızıllıçullu'da kurulan Köy Öğretmen Okulları bunun başlangıcıdır. Bu nedenle, Köy Enstitüleri'nin programlarını buradan başlatacağız.

1937'de ilk kez İzmir Kızıllıçullu'da kurulan Köy Öğretmen Okulu, 1940'ta Köy Enstitüsü'ne dönüştürüldükten sonra, 1943'te yeni program yayımlanincaya kadar eski programını sürdürdü. 1940 yılında bu okulun ilk müdürü M. Emin Soysal, okulunda uyguladığı üç yıllık çalışmaları, "Kızıllıçullu Köy Enstitüsü Sistemi" adlı bir kitapta topladı. Bu kitapta yer alan dersler ve konular, bunların hazırlanış biçimi, başlangıçta diğer Köy Enstitüleri için de bir hareket noktası olmuştur. Başlangıçta bu okulun öğretmeni ve daha sonra Pazarören Köy Enstitüsü'nün müdürü Şevket Gedikoğlu da kitabında bunu belirtmektedir. (Gedikoğlu, Şevket. **Köy Enstitüleri**, s. 85-88)

O tarihte Millî Eğitimin amaçları henüz tesbit edilme-mişti. Bunun için Anayasa'da ve kuruluş kanunlarında yer alan bazı hükümler ile uygulayıcıların pedagojik görüşleri, amaçların tesbitinde etkili olmuştur. O zaman, bu amaçlara, uyulması gereken birer ilke (prensi) gözü ile bakılmıştır. Emin Soysal'ın kitabında özet olarak şu ilkeler yer almıştır:

1. Programdaki bilgi konularının seçiminde çocuklarda milliyetperverlik, halkçılık, lâiklik, cumhuriyetçilik, devletçilik, demokratlık hissi, duygu ve fikirlerini kuvvetlendiren konu ve maddelere yer verilir.

2. Kişiye, kişilik kazandıran, güç veren konu ve

maddelere yer verilir.

3. İnsani ve millî konular yanında, köy kalkınmasında işe yarayacak bilgi ve konular seçilir.

4. Köye ve köy kültürüne girmesi gereken bilgi, iş ve alışkanlık konuları seçilir.

5. Çocukların zihin düzeylerine uygun –kuramsal olduğu kadar pratik de olan– konular seçilir.

6. Çeşitli sınıflarda, çocukların her yıl gelişmelerini sağlayacak iş ve konular seçilir.

7. Çocuklarda düşünme, yapma, yaratma ehliyet ve gücünü sağlayacak bilgi konuları yanında, bilimsel ve toplumsal tutum ve davranışlar ortaya koyacak iş ve konular seçilir.

8. Çocuklarda toprak, hayvan ve bitki bilgisi ve sevgisi geliştirecek iş ve konular seçilir.

Bu temel ilkeler yanında, mevcut yaşama biçimlerinin açıklanması; yaratıcı düşünceye yer verilmesi; araştırma, deney ve tartışmayı gerektiren durumlar yaratılması; kendi kendine, yahut bir araç vasıtasıyla, bir işi sonuçlandırmaya doğru, plânlı olarak çalışma alışkanlığı kazandırılması; az zamanda az enerji ile çok iş yapmanın öğrenilmesi; çevreye ve topluma etkin uyum yapmayı sağlayacak bir gücün kazandırılması; kendi kuvvetlerini denetleyici ve başka insanlarla iş birliği yapıcı; becerilerini bir esere haline getirecek güç kazandıran iş ve konulara yer vermek de önemli ilkeler arasında idi. (Soysal, M. Emin. **Kızıllıçullu Köy Enstitüsü Sistemi**, s. 95-97).

Yukarıdaki ve benzer ilkeler doğrultusunda okulun önce ilgili ders öğretmenleri tarafından hazırlanan öğretim programları, zümre öğretmenler toplantısında incelendikten sonra, okul müdürünün başkanlığında toplanan öğretmenler genel kurulunda da incelenir ve karara bağlanırdı. Öğretim programında yer alan ders ve konuların tesbitinde Ortaokul programları ile Öğretmen Okulları Programının ilgili yerlerinden yararlanılıyor ve köyde geçerli olan Tarım, Sanat ve Aile Bilgisi ile öğrencilerin o andaki ihtiyaçlarına özel bir önem veriliyordu.

1943 ÖĞRETİM PROGRAMININ HAZIRLANMASI

Köy Enstitüleri 1940'ta kurulduktan sonra, öğretim programı bakımından, bir süre –Kızıllıçullu'da olduğu gibi– çevre özellikleri dikkate alınarak, Ortaokul ve Öğretmen Okulu programlarından yararlanıldı. Özellikle tarım çalışmalarında Enstitünün bulunduğu çevrenin tarım durumu dikkate alınırdı. Bu bakımdan, bazı Enstitülerde tarla tarımına, bazılarında meyveciliğe, deniz sahillerinde veya yarınlarda bulunan Enstitülerde de balıkçılığa fazla yer verilirdi. Kısaca, Köy Enstitüleri'nin öğretim programı, büyük ölçüde çevresel özellik taşıyordu. (**Köy Enstitüleri**: I, s. 13-15)

Bu işler yapılırken, okulun ve öğrencilerin ihtiyacı bulunan durumlara öncelik tanınırdı. Ayrıca, bu konularda

Bakanlıkça yapılan genelge ve tebliğlere uyulurdu. Bunlara göre, öğretim, yaz ve kış aylarında kesintisiz olarak sürdürülürdü.

Enstitülerde okulun genel işleri de nöbetleşe yürütülürdü. Bu arada, gerek Enstitünün ve gerekse çevresindeki köylerin ihtiyaçları dikkate alınarak, kuramsal dersler yanında, tarım ve sanatla ilgili pratik çalışmalara da yer verilir. Millî oyun, halıcılık, müzik aleti çalma, balıkçılık ve konservacilik gibi işler, kısa süreli kurslarla öğrencilere öğretilirdi. Bu amaçlarla –yetmiş öğretmenin bulunmadığı durumlarda– okuldaki "usta öğretici"lerden de yararlanılırdı.

Yine, bu arada, yüzme, ata binme, tırmanma, yürüyüş, kürek çekme, bina yapma, bitki yetiştirme, sulama yapma, hayvan bakımı, kantin ve kooperatif kurma gibi etkinliklere de yer verilir. Ayrıca, çevre köylerinde geçerli olacak konularla ilgili bilgi ve beceriler de öğretilirdi.

Başlangıçta bu tarz bir programla çalışmak zorunlu idi. Çünkü, ihtiyaçlar, henüz belli değildi. Bu konularda bir araştırma da yapılmış değildi. Bu nedenle, bütün Türkiye için geçerli olacak bir program hazırlama biraz zaman aldı. Yine bunun gibi, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları da tam olarak bilinmiyordu. Ayrıca, o zamanlar, program hazırlama konusunda yetişmiş elemanlar da pek yoktu. Bununla birlikte, her zaman ve her yerde öğretilmesi gereken genel konular yanında, çevrenin ve öğrencilerin ihtiyaçlarını da içeren "gelişmeye elverişli esnek bir program" hazırlanmıştı. Şüphesiz, bu programlar, her Enstitü için ayrı ve kendine özgü bir özellik taşıyordu.

Daha sonra, yine bu özelliklere bağlı kalarak, Bakanlık düzeyinde bir program hazırlanmaya başlandı. Bunu hazırlarken her Enstitüden gelen programlardan yararlanıldı. Böylece, en sonunda, 1943 tarihli Köy Enstitüleri Programı doğdu. Bu program taslağı, İlköğretim Genel Müdürü Hakkı Tonguç'un imzası ile Bakanlık Makamı'na sunuldu. Taslak, Bakan adına İhsan Sungu'nun imzası ile Talim ve Terbiye Kurulu'na gönderildi. Bu taslak program, Tarım ve Sanatla ilgili ders ve konular için bir çerçeve program niteliğinde idi. Her Enstitü, bu programı, kendi ihtiyaç ve imkânlarına göre uygulayacaktı. Bu program, 4.05.1943 tarihinde 75 sayılı kararla Talim ve Terbiye Kurulunca kabul edildi. O sırada Talim ve Terbiye Kurulu şu üyelerden oluşuyordu: Kadri Yürükoğlu (Başkan), Avni Refik Berkman, Hayri Dener, Halit Ziya Kalkancı, Yunus Kâzım Köni, Faik Reşit Unat ve Sabahattin Eyuboğlu. Programı onaylayan Hasan Âli Yücel.

Bu program, 1947 yılına kadar 3-4 yıl uygulandı.

1943 TARİHLİ KÖY ENSTİTÜLERİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ANA ÇİZGİLERİ

Köy Enstitülerinde Öğretim Süresi ve Derslerin Dağılımı:

Köy Enstitülerinde öğretim süresi beş yıldır. Okutulacak dersler üç grupta toplanıyordu: (1) Kültür dersleri, (2) Tarım dersleri, (3) Sanat ya da teknik dersler. Öğretim zamanının % 50'si kültür derslerine, % 25'i tarım derslerine, % 25'i de sanat ya da teknik derslere ayrılmıştı. Öğretim, kesintisiz olarak bir yıl sürüyordu. Öğrencilerin yılda 1,5 aylık yaz tatilleri vardı.

Yıllık çalışma, üç kanaat dönemi ile bir yaz çalışmasına ayrılmıştı. Buna göre:

1. Dönem: Ders yılı başından Aralık ayı sonuna kadar,

2. Dönem: Aralıktan Mart ayına kadar,

3. Dönem: Mart ayından ders yılı sonuna kadar, Yaz Dönemi: 15 Hazirandan 15 Eylül'e kadar.

Günlük ders saati 45 dakika idi ve günde 8 saatlik bir çalışma yapılırdı. (Köy Enstitüleri Programı, 1943, s. 5-9) Ayrıca, akşam ve sabahları en az birer saat "etüt", yahut "mütalâa" saatleri vardı. Bu zamanlarda ve uygun saatlerde ders dışı çalışmalar ile kurs çalışmaları ve kitap okuma çalışmaları yapılırdı. Cumartesi günleri, bayrak töreninden sonra haftalık çalışmaların toplu bir değerlendirilmesi yapılırdı. Kalan boş zamanlarda da eğlenceler düzenlenirdi. Her cumartesi günü, akşamları, bir sınıfın ya da kümenin müsamesesi olur ve o gün, çevre halkı da bu toplantılara katılırdı.

Kanunî tatil günlerinde –diğer okullarda olduğu gibi– tatil yapılırdı.

Köy Enstitüleri Programı'na göre beş yılda derslere ayrılan süreler şöyle idi:

Dersler	Hafta
Kültür dersleri	114
Tarım dersleri ve çalışmaları	58
Teknik dersler ve çalışmalar	58
Beş yılda sürekli tatiller	30
Toplam 260	

(Köy Enstitüleri Öğretim Programı, 1943, s. 1)

Kültür dersleri içine şu dersler giriyordu: Türkçe, Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi, Matematik, Fizik, Kimya, Tabiat ve Okul Sağlık Bilgisi, Yabancı Dil, El Yazısı, Resim-İş, Beden Eğitimi ve Ulusal Oyunlar, Müzik, Askerlik, Ev İdaresi ve Çocuk Bakımı, Öğretmenlik Bilgisi. Öğretmenlik Bilgisi bir grup dersi içeriyordu. Bunlar şunlardır: Toplumbilim, İş Eğitbilimi, Çocuk ve İş Ruhbilimi, Öğretim Metodu ve Uygulama. Yine kültür dersleri arasında Ziraat İşletme Bilgisi ve Kooperatifçilik dersi de vardı.

Anlaşılmış olacağı üzere, bu dersler, alışlagelmiş olanlardan farklı bir şekilde düzenlenmiştir. Derslerin adı işe ve köy şartlarına yöneliktir. Konuları incelenince görüldüğü gibi, örneğin, toplumbilim, liselerde okutulan bir toplumbilim dersi değil, eğitim sosyolojisine ve köy sosyolojisine yönelik bir derstir. Öğretmen okullarında okutulan pedagoji dersi yerine iş pedagojisi demek olan İş Eğitimi dersi konmuştur. Bu derste, iş eğitimine yer veren Pestalozzi, Kerschensteiner ve John Dewey gibi büyük eğitimcilerin görüşleri ve uygulamaları okutuluyordu. "Çocuk ve İş Ruhbilimi" dersi de yeni bir görüşle hazırlanmıştı. Bunun içine, öğretmen okullarında okutulan "Çocuk Ruh", yahut "Psikoloji" dersi girdiği gibi, bugün endüstri ile ilgili kuruluşlarda okutulan "Endüstri Psikolojisi" dersidir. Bu bakımdan, tarihsel bir önemi de vardır.

"Öğretim Metodu ve Uygulama" dersleri de Enstitülerde mevcut olan "uygulama okulları" ve çevredeki köy okulları ile iş birliği yapılarak okutulurdu. Kimi zaman, köy okullarına sürekli uygulama yapmak için gidildiği de oluyordu.

1943 tarihli Köy Enstitüleri Programı'nda haftalık ders sayısını gösteren çizelgenin altında şu notlar vardır:

1. El yazısı ve resim-iş dersleriyle ilgili önemli konular için bir veya birkaç hafta sürmek ve günün veya haftanın belli saatlerinde ders gösterilmek üzere, bir grup veya sınıf öğrencisine kurslar açılabilir.

2. Her sabah 15 dakikadan az ve yarım saatten çok olmamak üzere, cimmastik hareketlerine ve haftanın en az dört gününde 20'şer dakikalık zaman müzik alıştırmalarına ayrılır.

3. Ders uygulaması, öğrenci, gruplara ayrılmak suretiyle, köy ilkokullarında yukarıda yazılı ders saatlerinin dışında yaptırılır.

Köy Enstitüleri 1943 ve 1947 öğretim Programları'nda yer alan derslerin amaç ve konuları ile iki program arasındaki farklılıklara bu yazının sınırları içinde temas edemiyoruz. Yalnız, şunları belirtebiliriz:

1943 programı, özellikle, tarım ve sanat çalışmaları bakımından bir "çerçeve program"dır. İşlevsel ve esnek bir özelliği vardır. Aksaklıkları varsa, bunlar zamanla giderilebilirdi. 1946'da önce üst yöneticilerin, daha sonra da enstitülerdeki yönetici ve öğretmenlerin değişmesiyle, 3-4 yıllık bir uygulamadan sonra, amaca aykırı düşecek değişiklikler yapılmıştır.

Değişiklik istekleri şu nedenlere dayanıyordu:

1. Program, enstitülerin çalışma ve iş bünyelerine uygun değildir.

2. Enstitülerde yeteri kadar işlik ve laboratuvar yoktur.

3. Dört yıldır yapılan denemeler, programın değiştirilmesini telkin etmiştir.

4. Köylere giden öğretmenler, kendilerinden beklenen başarıyı sağlayamamıştır.

5. Öğretmenleri bilgili ve başarılı yapacak bir programa ihtiyaç vardır.

6. Müfettiş raporları programın değiştirilmesini önermektedir.

7. Köy Enstitüleri'nden çeşitli değişiklik önerileri gelmiştir.

8. Yapılan incelemelerde programın değişmesine zaruret görülmüştür.

9. Yabancı dil dersi zorunlu olmaktan çıkarılmıştır.

10. El yazısı derslerinin 1., 2. ve 3. sınıflarda haftada birer saate indirilmesi istenmiştir.

11. Öğretmenlik bilgisi derslerinin 4. sınıfta haftada 2 saatten 5 saate çıkarılması zorunlu görülmüştür.

12. Programdaki "kültür dersleri" tabiri, "genel bilgiler" şekline çevrilmiştir.

13. Programa göre, yeni ders kitapları ve yardımcı kitaplar yazdırılması gerekiyor.

Bu benzeri nedenlerle, 1943 tarihli program değiştirilmek istenmiş ve değiştirilmiştir. Bu gerekçeleri içeren yazıda "Bir adamın hem öğretmen, hem de aynı zamanda sanatkar olmasına maddeten ve mânen imkân bulunmadığı da belirtilmektedir. (Demirtaş, Abdullah. **Köy Enstitüleri 1943 Öğretim Programı ve Değerlendirilmesi** Hacettepe Üniversitesi, Mezuniyet Sonrası Eğitimi Fakültesi, eğitimde Bilim Uzmanlığı tezi (1970) (Yayımlanmamış)

KÖY ENSTİTÜLERİ PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

A- Felsefeleri Ve Hazırlanma Tekniği Açısından:

Bugünkü bilimsel anlayışa göre değerlendirildiği zaman, Köy Enstitüleri öğretim programlarının, program hazırlama tekniği bakımından, bazı eksiklikleri bulunabilir. Bunu, o zamanki şartlara göre değerlendirmek gerekir.

Bununla birlikte, o tarihlerde Köy Enstitülerini âdeta zorunlu kılan toplumsal ve ekonomik ortam dikkate alındığında, yapılan işlerin pek de basit bir iş olmadığı ortaya çıkar. Böyle bir program hazırlamaya sıfırdan başlanılmıştır. 1947 programı, 1943 programının pek çok kısmından aynen yararlanmıştır. Amaç ve ilkelerde ise hemen hemen hiç değişiklik yapılmamıştır.

1. Eğitim felsefeleri açısından Köy Enstitüsü Programları, -ilki, diğerine göre daha ideal hazırlanmışsa da-doğacılık (natüralizm), yararcılık (pragmatizm), ilerlemecilik (terakkicilik, progressivizm) ve hattâ yeniden kurmacılık (reconstructionalizm) gibi çağdaş ve ileri eğitim felsefelerinin izlerini taşımaktadır. (Bu eğitim felsefeleri için bakılabilir: Binbaşıoğlu, Cavit. **Eğitime Giriş**. 1988, s. 52-57) Bu felsefelerin gerektirdiği ortam tam yaratılamamıştır. Bunda, işe yeni başlamanın verdiği acemilikler yanında, toplumumuza yüzyıllardan beri egemen olan geleneksel eğitim ve öğretim anlayışlarının da etkisi olmuştur. Sistem, kendi içinde zamanla kendisini geliştirecek yerde, birkaç yıllık uygulamadan sonra eski alışkanlıklara bir dönüş havası içine girilmiştir. Yapılan işler, eğitim çevreleri dışında da çeşitli eleştirilere yol açmıştır.

2. Programlarda yer alan amaçlar, belli bir araştırmaya dayanılarak yapılmamış olmakla birlikte, köy şartlarına ve orada etkin görev yapacak bir kimsenin ihtiyaçlarına göre tesbit edilmiştir. Amaçlarda yer yer görülen "ideal" nitelikteki anlatımlar, programı hazırlayanların bu soruna karşı olan duyarlılıklarının eseri olarak kabul edilmek gerekir. Bir işte başarıya ulaşmak için, böyle bir tutumun gerekliliği kaçınılmazdır. Böyle bir tutumu, hemen her dersin amaçları arasında görüyoruz: Örneğin, resim-iş dersleriyle ilgili olarak yer alan "Yerli ve ulusal motiflerle köye uygun ev eşyası şekilleri tasarlayıp yapmak, bunlarla evin türlü gözlerini döşemek" gibi amaçlar, daha pratik ve işlevsel bir nitelik taşırlar.

B- Çalışma Ortamının özellikleri Açısından:

Enstitülerde çalışma ve iş alanlarının geniş ve karmaşık oluşu, 1943 öğretim programının rahatça uygulanmasını zorlaştırmıştır. Bunda, işe yeni başlamanın, ilk zamanlarda ihtiyaçların çok fazla oluşunun da etkisi vardır. Çeşitli imkânsızlıklar ve güçlükler, 1943 programının tam olarak uygulanmasına engel olmuştur. Fakat, gerek eğitim çevrelerinin ve gerekse eğitim dışı çevrelerin değerlendirmeleri, bu hususlar hiç dikkate alınmadan yapılmıştır. Özellikle, kültür dersleriyle tarım ve sanat ders ve çalışmaları arasında, Enstitülerin o günkü şartları içinde, uyumun tam yaratılamamış olması, yetişen öğretmenin kalitesi üzerinde tartışmalara yol açmış ve sonradan, yetiştirme

kurslarıyla eksiklik telâfi edilmeye çalışılmıştır. Yani, kısaca, programa yapılan eleştiriler, gerçekte, programdan çok, programın imkânsızlıklar içinde uygulanmasına yönelik eleştirilerdir. Programın kendisi de elbette eleştiriye ve gelişmeye muhtaçtır. Bunu da ortamın genişliği ve karmaşıklığı çerçevesinde düzenlemek gerekirdi. Bu yapılmamıştır.

C- Öğretim Yöntemleri Açısından:

Gerek 1943 ve gerekse 1947 programları, öğretimde "bizzat yapma" ve "yaşama"ya büyük yer ve önem vermişlerdir. İske ve kuralların, "gözlem", "deney" ve zihinsel çalışmaları gerektiren "tümevarım yöntemi"yle bulunması gerektiğine dair yönergeler vardır. Bunlar, eğitim açısından değerli şeylerdir. Taktir, soru-cevap gibi klâsik yöntemlerden hemen hemen hiç söz edilmemekte; hattâ, zaman zaman bunlar yerilmektedir. Bu bakımdan, her iki öğretim programının, ilke itibariyle, eğitim açısından, ileri görüşleri benimsediği rahatlıkla söylenebilir.

D- 1943 Programı Üzerinde Yapılan Bir Araştırmanın Sonuçları:

Aradan yıllar geçtikten sonra yapılan bilimsel bir araştırmada 1943 programı için şu yargılara varılmıştır:

1. Köy Enstitüleri'ndeki öğrencilerin 20 yıl sonra şehir ve kasaba okullarına alınacakları öngörüldüğü halde, programda bununla ilgili amaç ve konular yer almamıştır.

2. Programa esas olan "Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilât Kanunu"nun 10. maddesinde öğretmene verilen görevler, bireyin gücünü aşmakta, gerçekçi bulunmamaktadır. Öğretim programı da genelde yetişkinlerin gücüne göre hazırlanmıştır.

3. Programda yer alan önemli temel kavramlar, amaca uygun tarzda işlevsel olarak ifade edilmiştir; fakat, derslerin özel amaçlarının genel amaçlara götürücülüğü tatmin edici değildir.

4. Derslerin bazı amaçları, kendilerine ulaşılabilecek tarzda ifade edilmemiştir. (Demirtaş, Abdullah. **Köy Enstitüleri 1943 Öğretim Programı ve Değerlendirilmesi**. Hacettepe Üniversitesi, Mezuniyet Sonrası Eğitimi, Bilim Uzmanlığı tezi, 1970, s. 137-139) (Yayımlanmamıştır.)

5. Dördüncü ve beşinci sınıflarda okutulan Öğretmenlik Bilgisi dersleri, gittikçe artan ve istenilen bir güçlük derecesine göre düzenlenmemiştir. (Demirtaş, Abdullah, a.g.e. s. 148-149) Buna, da derslere ayrılan sürenin azlığını da etleyebiliriz.

6. Ders dışı etkinliklere geniş yer verildiği, dersler arasında bir kaynaşıklık bulunmadığı da belirtilmiştir. (Aynı eser, s. 145-150) Bunun birincisi, "olumlu" ve birçok eksiklikleri giderici işlevi yüklenmiştir. İkincisi, 1947 programını hazırlamanın bir gerekçesi olabilecek bir durumdur. Eksikliklerin bir kısmı, öğrencilerin, sosyal çalışmaları yanında, kazandıkları "okuma alışkanlıkları" yardımıyla o sırada giderilebilmiştir. Tabii ki, programın buna uygun olarak düzenlenmesinin yararı inkâr edilemez.

SONUÇ

1943 ve 1947 programları birlikte incelendiği ve değerlendirildiği zaman her ikisinin de birbirinden alacağı

şeyler olduğu ortaya çıkmaktadır. 1943 programının eksikliklerinin, kendine vücut veren kanunların gerektirdiği ilke ve amaçlar doğrultusunda geliştirilmesi kaçınılmaz görünmekte idi. 1947 programında bu ilke ve amaçlarda zayıflıklar olmuş ve ders konuları da -köye ve işe yönelik gibi gösterilmekle birlikte- eski öğretmen okulları programına yönelik bir biçim almıştır. Bu, eğitimimizin bu kesiminde geriye yönelişin bir ifadesi olmuştur. Nitekim, bu tarzda yürütülen bir anlayışın sonunda, 1954 yılında çıkarılan bir kanunla Köy Enstitüleri ve Öğretmen Okulları birleştirilmiştir. Buna paralel olarak, programlarında da büyük ölçüde birleşmeler sağlanmıştır.

(Abe

KAYNAKÇA

Demirtaş, Abdullah. **Köy Enstitüleri 1943 Öğretim Programı ve Değerlendirilmesi**. Hacettepe Üniversitesi, Mezuniyet Sonrası Eğitimi Fakültesi, Bilim Uzmanlığı tezi, 1970. (Yayımlanmamış)

Gedikoğlu, Şevket. **Evreleri, Getirdikleri ve Yankılarıyla Köy Enstitüleri**. Ankara: İş Matbaacılık ve Ticaret, 1971.

Köy Enstitüleri Kanunu: Ankara: TBMM Matbaası, 1940. (Gerekçeler ve Meclis Konuşmaları dahil).

Millî Eğitim Bakanlığı. **Köy Enstitüleri: I**. Ankara: Maarif Basımevi, 1941.

Millî Eğitim Bakanlığı. **Köy Enstitüleri: II**. Ankara: Maarif Basımevi, 1944.

Millî Eğitim Bakanlığı. **Köy Enstitüleri Öğretim Programı**. Ankara: Maarif Matbaası, 1943.

Millî Eğitim Bakanlığı. **Köy Enstitüleri Öğretim Programı**. Ankara: Millî Eğitim Basımevi, 1947.

Soysal, M. Emin. **Kızılçullu Köy Enstitüsü Sistemi**. İzmir: Marifet Basımevi, 1940.